

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova,

în cauza civilă, intentată la cererea depusă de Butuc Sveatoslav, cu participarea persoanei interesate Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică,

împotriva deciziei din 23 ianuarie 2024 a Curții de Apel Comrat, prin care s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea din 27 septembrie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova,

(Dosarul nr. 2ra-533/24
NR. PIGD 2-22082893-01-2ra-23042024)

Recursul declarat după 01 septembrie 2023.
Recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1) din Codul de procedură civilă.

Prima instanță: Judecătoria Cimișlia, sediul Leova (jud: S. Gurișanu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (jud: Șt. Starciuc, Gr. Colev, D. Fujenco)

16 iulie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților, admisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, Curtea Supremă de Justiție, în completul de judecată compus din:

Stela Procopciuc,   *Președinte*
Diana Stănilă
Ghenadie Eremciuc,   *Judecători*
constată următoarele:

ÎN FAPT:

1.   La 10 iunie 2022, Butuc Sveatoslav a depus cerere în instanța de judecată, persoană interesată Casa Națională de Asigurări Sociale, Casa Teritorial de Asigurări Sociale Leova cu privire la constatarea faptului cu valoarea juridică.

2.   În susținerea cererii Butuc Sveatoslav a indicat că a început activitatea în muncă din 26 martie 1981, la fosta Întreprinderea pentru Silvicultură în diferite subdiviziuni, până în prezent. În perioadele: 01.01.1999 – 31.12.1999, 01.01.2001 – 31.12.2001, a activat la ÎS „Întreprinderea pentru Silvicultură Iargara”, Agenția „Moldsilva” în funcție de maistru-pădurar „Ocolul Silvic Băiuș”.

3.   La împlinirea vârstei de pensionare, cu dreptul de pensie pentru carieră lungă, cu stagiul de 39 de ani, s-a adresat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Leova cu carnetele de muncă și alte documente, pentru stabilirea pensiei.

4.   La 08 februarie 2022, a recepționat decizia de refuz nr.15/2022/458 la calcularea stagiului de muncă legat de perioadele de activitate: 01.01.1999 – 31.12.1999; 01.01.2001 – 31.12.2001. Motivul refuzului fiind lipsa contribuțiilor sociale în perioada menționată.

5.   Din cauza refuzului Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Leova de a lua în calcul la stabilirea pensiei activitatea de muncă la Întreprinderea pentru Silvicultură Iargara, Agenția „Moldsilva” în funcție de maistru-pădurar la „Ocolul silvic Băiuș” în perioadele de activitate: 01.01.1999 – 31.12.1999; 01.01.2001 – 31.12.2001, și întrucât o altă posibilitate de a lua în considerare stagiul de muncă nu este, a fost nevoit să se adreseze cu prezenta cerere privind constatarea faptului cu valoare juridică, în procedură specială.

6. Apartenența înscrierii respective în carnetul de muncă se dovedește prin existența acestor date în carnetul de muncă de tip vechi nr.***** și deschiderea carnetului de muncă la 16.06.1999, seria *****, de către Gospodăria Silvică „Iargara”. Se probează prin faptul existenței înscrierilor chiar și la rubricile transferurilor în perioadele menționate, precum și la capitolul datelor privind retribuirea muncii, cu indicarea mărimii salariului.

7. Cât privește Agenția „Moldsilva”, aceasta a confirmat activitatea în muncă, însă nu a putut acorda confirmarea salariului calculat în legătură cu lipsa evidenței contabile (deteriorarea discului).

8. Cu trimitere la art.281 alin.(2) lit.i), n), art.282, art.284 din Codul de procedură civilă, Butuc Sveatoslav a solicitat admiterea cererii și constatarea faptului cu valoare juridică că a activat în funcție de maistru-pădurar la „Ocolul silvicultură Iargara” în perioadele de activitate: 01.01.1999 – 31.12.1999; 01.01.2001 – 31.12.2001.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE:

9. Prin încheierea din 24 august 2022 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova a fost înlocuită persoana interesată Casa Teritorial de Asigurări Sociale Leova cu Casa Națională de Asigurări Sociale.

10. Prin hotărârea din 27 septembrie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova a fost admisă cererea depusă de Butuc Sveatoslav. S-a constatat faptul că Butuc Sveatoslav a activat în funcție de maistru-pădurar la „Ocolul Silvic Băiuș” al ÎS „Întreprinderea pentru Silvicultură Iargara” în perioada de activitate: 01.01.1999 – 31.12.1999; 01.01.2001 – 31.12.2001.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL:

11. La 13 octombrie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 02 decembrie 2022 a prezentat motivarea apelului, solicitând admiterea apelului, casare hotărârii din 27 septembrie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova, cu emiterea unei hotărâri de scoatere de pe rol a cererii depuse de Butuc Sveatoslav cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL:

12. Prin decizia din 26 ianuarie 2023 a Curții de Apel Comrat s-a admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale. S-a casat hotărârea din 27 septembrie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova și a dispus scoaterea de pe rol a cererii depuse de Butuc Sveatoslav din motiv că la examinarea cauzei în procedură specială se constată un litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești.

13. Prin decizia din 01 noiembrie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de Butuc Sveatoslav, s-a casat integral decizia din 26 ianuarie 2023 a Curții de Apel Comrat, cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Comrat spre judecarea apelului în fond, în același complet de judecată.

14. Prin decizia din 23 ianuarie 2024 a Curții de Apel Comrat s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 27 septembrie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova.

15. Instanța de apel a motivat soluția pe faptul că potrivit cererii, petiționarul Butuc Sveatoslav a solicitat instanței de judecată constatarea faptului cu valoare juridică în temeiul prevederilor art.281 alin.(2) lit.i) și n) Cod de procedură civilă, și anume faptul că a activat în funcție de maistru-pădurar la „Ocolul Silvic Băiuș”, „Întreprinderea pentru Silvicultură Iargara”, în perioadele: 01.01.1999 - 31.12.1999 și 01.01.2001 - 31.12.2001.

16. Instanța de apel a remarcat că din cererea de apel și demersul privind scoaterea cererii de pe rol, persoana interesată Casa Națională de Asigurări Sociale la 12.07.2022, la etapa examinării cererii în instanța de fond, a invocat în prezenta cauză un litigiu de drept, or, apelanta consideră că constatarea faptului activării petiționarului în cadrul „Ocolului Silvic Băiuș” nu schimbă situația juridică privind calculul termenului de pensionare, având în vedere că în sistemul public de asigurări sociale, lipsesc date privind achitarea contribuțiilor pentru perioada 01 ianuarie 1999 - 31 decembrie 1999 și 01 ianuarie 2001 – 31 decembrie 2001.

17. Instanța de apel a reținut că potrivit art.279 alin.(1) lit.a) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească examinează în procedură specială cauze cu privire la constatarea faptelor care au valoare juridică. Iar, reieșind din prevederile art.281 alin.(2) lit. i) și n) Cod de procedură civilă instanța judecă cauzele în care i se cere să

constate apartenența documentelor constatatoare de drepturi (cu excepția documentelor militare, buletinului de identitate, pașaportului și a certificatelor eliberate de organele de stare civilă) la o persoană al cărei nume indicat în document nu coincide cu numele din certificatul de naștere, buletinul de identitate sau din pașaport și alte fapte cu valoare juridică.

18. De asemenea, instanța de apel a notat că potrivit prevederilor art.282 alin.(1) din Codul de procedură civilă, legiuitorul a prevăzut că constatarea faptului cu valoare juridică are loc numai în cazul în care: a) acesta generează, în virtutea legii, următoarele efecte juridice: apariția, modificarea sau încetarea unor drepturi personale sau patrimoniale ale petiționarului; b) petiționarul nu are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită; c) constatarea faptului nu este legată de soluționarea unui litigiu de drept ce tine de competența instanțelor judecătorești.

19. Instanța de apel a constatat că petiționarul Butuc Sveatoslav prin cererea înaintată solicită constatarea faptului despre activitatea în muncă în funcție de maestru-pădurar la „Ocolul silvic Băiuș” al Întreprinderii Pentru Silvicultură Iargara, în perioadele: 01.01.1999 – 31.12.1999 și 01.01.2001 – 31.12.2001.

20. Instanța de apel a remarcat că CNAS în cererea de apel invocă existența unui litigiu de muncă, susținând că Butuc Sveatoslav urmează să se adreseze fostului angajator (după caz, succesorului în drepturi al angajatorului în caz de reorganizare) în privința eliberării documentelor confirmative despre activitatea dânsului, iar în cazul în care pentru perioadele de activitate nu au fost declarate și achitate contribuțiile de asigurări sociale de stat în mărimile prevăzute de lege, angajatorul (după caz, succesorului în drepturi al angajatorului în caz de reorganizare) urmează să se conformeze legislației în vigoare (Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale), în vederea prezentării declarațiilor de asigurări sociale cu achitarea acestora.

21. La acesta capitol, Curtea de Apel Comrat a reținut că în virtutea art.27 alin. (1) din Codul de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecătii, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

22. Sub acest aspect, instanța de apel a subliniat că petiționarul Butuc Sveatoslav este în drept să aleagă orice modalitate și mijloc procedural de apărare considerat ca fiind rezonabil, iar instanței de judecată îi revine obligația de a garanta accesul la justiție și a respecta dreptul la un proces echitabil în temeiul CEDO și legislației naționale.

23. Instanța de apel a conchis că obiecția apelantei Casa Națională de Asigurări Sociale precum că petiționarul Butuc Sveatoslav urma să conteste refuzul său, dar nu să depună o cerere de constatare în procedură specială, reprezintă o excepție procesuală, dar nu o circumstanță care să ateste existența unui litigiu de drept între părți.

24. Cu atât mai mult, prima instanță la emiterea hotărârii în constatarea faptului cu valoare juridică a constatat faptul că Butuc Sveatoslav a activat în funcție de maistru-pădurar la „Ocolul silvic Băiuș” al ÎS „Întreprinderea pentru Silvicultură Iargara” în perioadele: 01 ianuarie 1999 – 31 decembrie 1999 și 01 ianuarie 2001 - 31 decembrie 2001, date confirmat prin carnetele de muncă (f.d. 6-16), ce prezintă că Butuc Sveatoslav nu a avut întrerupere în activitate, iar *f.d.16* confirmă faptul că pentru anii 1999 și 2001, ultimul a beneficiat de un salariu lunar.

25. Instanța de apel a accentuat că solicitarea din cererea de constatare a faptelor cu valoare juridică, petentul a invocat constatarea faptului perioadei activării în muncă și nu cuantumul contribuțiilor sociale, după cum invocă apelanta.

26. Instanța de apel a rezumat că CNAS nu a adus o critică fondată a soluției instanței de fond, iar invocările formulate în cererea de apel nu și-au găsit confirmarea, temei pentru care a considerat de a respinge cererea de apel ca nefondată.

27. În lumina celor expuse, instanța de apel a concluzionat că soluția instanței de fond corespunde rigorilor legale, iar CNAS nu a probat temeinicia afirmațiilor sale, argumentele apelului fiind neîntemeiate, iar instanța de fond a stabilit toate circumstanțele speței și a apreciat just probele administrate, aplicând corect normele de drept ce guvernează speța.

28. Date fiind cele constatate, instanța de apel nu a depistat temeiuri de casare a hotărârii primei instanțe.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS:

29. *La 23 aprilie 2024*, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 23 ianuarie 2024 a Curții de Apel Comrat și a hotărârii din 27 septembrie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova, cu pronunțarea unei hotărâri noi de scoatere de pe rol a cererii depuse de Butuc Sveatoslav cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică.

SOLICITĂRILE RECURENTULUI:

30. În susținerea recursului Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat că instanța de apel nu a elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, a aplicat eronat normele de drept material.

31. Recurenta a indicat că la 03 ianuarie 2022, Butuc Sveatoslav s-a adresat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Leova cu cerere și actele necesare în vederea stabilirii pensiei anticipate pentru carieră lungă în temeiul Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii. În urma examinării cererii și actelor anexate, organul asigurării sociale a emis decizia nr.15/2022/458 din 07 februarie 2022 privind respingerea cererii în stabilirea pensiei anticipate pentru carieră lungă, deoarece potrivit documentelor prezentate intimatul nu întrunește stagiul de cotizare de cel puțin 39 de ani, condiție expres prevăzută în art.15² din Legea nr.156/1998. Intimatul nefiind de acord cu actul administrativ de refuz și având în vedere că perioadele de activitate: 01.01.1999 – 31.12.1999 și 01.01.2001 – 31.12.2001, nu au participat la calcularea stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei, s-a adresat în judecată cu cerere în temeiul art.281 – 284 CPC, prin care a solicitat constatarea faptului cu valoare juridică și anume constatarea perioadei de activitate în calitate de maestru-pădurar la ÎS „Întreprinderea pentru Silvicultură Iargara” în perioadele de activitate: 01.01.1999 – 31.12.1999 și 01.01.2001 – 31.12.2001.

32. În viziunea recurenteii atât prima instanță, cât și instanța de fond fără a analiza situația din litigiu și obiectul acțiunii, a admis pretențiile intimatului, constatând faptul că Butuc Sveatoslav a activat în funcție de maestru-pădurar la „Ocolul Silvic Băiuș” al ÎS „Întreprinderea pentru Silvicultură Iargara” perioadele de activitate: 01.01.1999 – 31.12.1999 și 01.01.2001 – 31.12.2001.

33. Consideră că instanțele de judecată ierarhic inferioare eronat au interpretat prevederile art.282 alin.(1) lit.b) CPC, potrivit cărora instanța judecătorească constată faptul cu valoare juridică în cazul în care petiționarul nu are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită.

34. În speță, Butuc Sveatoslav nu a demonstrat imposibilitatea confirmării perioadelor de activitate 01.01.1999 – 31.12.1999 și 01.01.2001 – 31.12.2001, în funcție de maistru-pădurar la „Ocolul silvic Băiuș” al ÎS „Întreprinderea pentru Silvicultură Iargara”, și anume lipsa înscrierilor în carnetul de muncă, lipsa ordinelor de angajare, de transfer, eliberare.

35. Organul de asigurări sociale la emiterea actului administrativ de refuz nu a infirmat perioada de activitate a intimatului, pe care a solicitat-o să fie constatată, întrucât confirmarea perioadei de activitate nu ține de competența sa, la fel nici ÎS „Întreprinderea pentru Silvicultură Iargara” în calitate de angajator nu a negat faptul că intimatul a activat în perioada de referință în funcție de maistru-pădurar prin certificatul nr.534 din 20 aprilie 2022, doar a menționat despre lipsa cărților pe salariu în arhiva întreprinderii pentru perioada dată în legătură cu lipsa evidenței contabile (deteriorarea discului).

36. În opinia recurenteii, Butuc Sveatoslav dacă ar fi avut nevoie să confirme activitatea la ÎS „Întreprinderea pentru Silvicultură Iargara” urma să se adreseze către agentul economic respectiv și să solicite documentele relevante perioadei sale de activitate.

37. Perioadele de activitate 01.01.1999 – 31.12.1999 și 01.01.2001 – 31.12.2001, în funcție de maistru-pădurar la „Ocolul silvic Băiuș” al ÎS „Întreprinderea pentru Silvicultură Iargara” nu a fost inclusă în stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiei, din motivul lipsei contribuțiilor sociale pentru perioada indicat în baza datelor din contul personal de asigurări sociale al persoanei asigurate, or, potrivit art.69 alin.(2) din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.165/2017, în urma introducerii evidenței individuale de asigurări sociale (după 01 ianuarie 1999), stagiul de cotizare se confirmă în baza datelor din contul personal de asigurări

sociale al persoanei asigurate, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public de asigurări sociale.

38. Recurenta consideră că obiectul litigiului nu necesită a fi constatat în procedură specială, întrucât intimatul urma să se adreseze în acest sens fostului angajator (succesorului în drepturi al angajatorului în caz de reorganizare) în privința eliberării documentelor confirmative despre activitatea acestuia, iar în cazul în care pentru perioadele de activitate nu au fost declarate și achitate contribuțiile de asigurări sociale de stat în mărimile prevăzute de lege, angajatorul urmează să se conformeze legislației în vigoare (Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale), în vederea prezentării declarațiilor de asigurări sociale cu achitarea acestora. Urmare rectificării/completării contului personal al asiguratului, în care va fi reflectată achitarea contribuțiilor pentru perioadele de activitate 01.01.1999 – 31.12.1999 și 01.01.2001 – 31.12.2001, în funcție de maestru-pădurar la „Ocolul silvic Băiuș” al ÎS „Întreprinderea pentru Silvicultură Iargara”, organul asigurărilor sociale va examina posibilitatea includerii perioadei respective în stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiei.

39. În contextul enunțat, CNAS deduce că Butuc Sveatoslav nu avea necesitatea să se adreseze în instanța de judecată în procedură specială cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică în ce privește anumite perioade de activitate, în situația în care nimeni nu a negat acest fapt, însă prin acțiunea înaintată intimatul urmărește scopul confirmării stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei anticipate pentru carieră lungă.

40. În atare împrejurări, obiectul examinării în procedură specială de constatare a faptului cu valoare juridică ține de soluționarea unui litigiu de drept și prin urmare este de competența instanțelor judecătorești.

41. În drept, Casa Națională de Asigurări Sociale și-a întemeiat recursul pe prevederile art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare până la 01 septembrie 2023, în special pe prevederile alin.(2) lit.b) și c) potrivit cărora, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; c) a interpretat în mod eronat legea.

42. La 20 mai 2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa lui Butuc Sveatoslav copia recursului declarat de CNAS, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii a referinței, creând

astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de expediere a actului de procedură și avizul poștal de recepție, anexate la materialele dosarului, însă intimatul nu și-a valorificat acest drept procedural și nu a prezentat referință (f.d.192, 194).

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ:

43. În conformitate cu art.434 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

44. Prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

45. Potrivit art.XI alin.(3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor *în vigoare la data depunerii recursului*.

46. Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

47. Recursul declarat la 23 aprilie 2024 de către Casa Națională de Asigurări Sociale a fost depus după data intrării în vigoare a Legii nr.246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

48. Distinct, ține de menționat că art.432 „*Temeiurile declarării recursului*” din Codul de procedură civilă (în redacția legii până la modificările operate prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023) avea următorul conținut:

„(1) Părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;

b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională; c) a interpretat în mod eronat legea; d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

49. În conformitate cu art.432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023):

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

50. Conform art.433 alin.(1) lit.a) din Codul de procedură civilă (în redacția legii în vigoare la data depunerii recursului):

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1).”

51. În conformitate cu art.440 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

MOTIVAREA INSTANȚEI:

52. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Comrat a pronunțat dispozitivul deciziei, în ședință publică, la *23 ianuarie 2024*.

53. Din actele cauzei rezultă că la *21 martie 2024*, Curtea de Apel Comrat a expedit copia deciziei motivate din 23 ianuarie 2024 în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, recepționată de către recurentă la *27 martie 2024*, fapt ce rezultă din scrisoarea de expedierea a actului judecătoresc și avizul poștal de recepție anexate la dosar (f.d.178, 182).

54. Astfel, recursul declarat la *23 aprilie 2024* de către CNAS se consideră ca fiind depus în interiorul termenului prevăzut la art.434 CPC.

55. Se reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare la data declarării recursului.

56. Din analiza recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale rezultă că drept temei de declarare a recursului s-a invocat în esență prevederile art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare până la 01 septembrie 2023, în special pe prevederile alin.(2) lit.b) și c) potrivit cărora, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; c) a interpretat în mod eronat legea.

57. La acest aspect, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că după cum s-a menționat supra prin Legea nr.246 din 31.07.2023 a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv prevederile Codului de procedură civilă, în special au fost modificate și temeiurile recursului prevăzute la art.432, care au intrat în vigoare din 01 septembrie 2023.

58. La caz, recurenta CNAS a depus recursul la *23 aprilie 2024*, adică după intrarea în vigoare a modificărilor operate la articolul 432 CPC, dispozițiile căruia au un text diferit de cel al articolul 432 prevăzut în redacția legii până la modificările intrate în vigoare din 01 septembrie 2023

59. Date fiind cele constatate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că recursul declarat la 23 aprilie 2024 de Casa Națională de Asigurări Sociale nu se încadrează în temeiurile de drept prevăzute la art.432 alin.(1) din Codul de

procedură civilă, în vigoare din 01 septembrie 2023 și prin urmare urmează a fi considerat inadmisibil.

60. Mai mult, verificând legalitatea și temeinicia decizia contestate prin prisma argumentelor recursului, Completul de judecată nu a stabilit că soluția instanței de apel este contrară legii, cu aplicarea sau interpretarea eronată a legii, sau cu aprecierea arbitrară a probelor. Dimpotrivă, decizia a fost emisă cu respectarea prevederilor legale, bazată pe o cercetare multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

61. De altfel, motivele de casare, invocate în recurs, se referă la dezacordul recurenței cu soluția pronunțată de Curtea de Apel Comrat și nu relevă că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Mai mult, recursul conține obiecții de fapt similare celor expuse în cererea de apel, care au fost analizate de instanța de apel, fiind apreciate în mod corespunzător.

62. Completul de judecată remarcă că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data declarării recursului.

63. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Comrat și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicări eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Comrat, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

64. La fel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

65. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există

limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

66. Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, 11p.141, §39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

67. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1) CPC și urmează a fi considerat inadmisibil.

68. În conformitate cu art.433 alin.(1) lit.a) din Codul de procedură civilă, art.440 alin.(1), (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI:

Consideră inadmisibil recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ghenadie Eremciuc